

UR FÖRBUNDETS FOLKLIVS-
ARKIV.

PER LARS' GAVEL.

En gammal sägen i Söderbärke vet förtälja, att järnsmältning bedrivits därstädes ända sedan hednatiden. Namn sådana som Hedningagruvan och Hedningahytan sägas bevisa att så varit.

Alla män voro dock icke mäsar och järnsmältare, utan en del

utbildades till hantverkare och blevo driftiga och duktiga sådana.

I Morgården i Söderboda fanns sålunda en släkt av timmermän, där under flera släktled sonen lärde yrket av fadern, tills han blev kunnig och skicklig däri. Sedan skaffade han sig ett lag timmermän och drog ut på byggnadsarbete.

Om en av dessa, Per Larsson i Sudirbodum, berättas att han var långt skickligare än någon av sina förfäder och, ehuru han var ung, tog han sig timmermannalag och drog ut på arbete. Han kom så ner till Laglösa köpstad, som då stadigt började nämnas Köping, och därav att han i sägnen nämnes »Byggkunnug man» kunna vi sluta att han var byggmästare och byggde även andra än timrade hus.

När han var därnere med sitt timmerlag, kommo tal och rykten om att en munk vid namn David med sitt följe slagit sig ner en rasts väg öster ut¹⁾ och där byggt sig kyrka och andra hus, samt att han for vida omkring och predikade den nya läran och kristnade, och många mirakel och underverk sades bevisa hans fromhet.

När David och hans kapellaner kommo till Köping och predikade, hörde honom också Per Larsson

¹⁾ I Munktorp.

och hans karlar, och de blevo så gripna av den nya läran, att de läto kristna sig.

Och var David drog fram och lärde och kristnade, byggde han kyrkor för att befästa den nya läran, och satte sina kapellaner till kyrkoherdar och gav dem var sina socknar och verksamhetsområden.

Nordväst ifrån Köping utsåg han ock plats för en kyrka. Dess sockengränser skulle sträcka sig från Köping och allt upp till Haggesten. Och Malma skulle vara hennes namn, därför att hon låg ute på malmen såsom en förstad till Köping och därför att så mycket malm var till finnas i socknen, både i Skinnsäckaberg och uppe i Berkelagen.

Vid den kyrkobyggnaden var Per Lars från Söderboda och hans arbetslag med och arbetade. Och de byggde Berkelagens andel i en gavel, vilken han gav en så skön sirat, att den sedan i långlida tider nämndes Per Lars' gavel.

Olof Grau omnämner i sin beskrivning över Västmanland denna gavel och meddelar även att Söderbärkes kyrka, innan hon blev tillbyggd, på sin östra gavel haft »samma murningssätt eller ett kors med flera andra caviteter omkring».

L. i V.